

Klaar !

VOLTOOIDE PROJECTEN BOOMPJE ERBIJ

Proefproject: Wingerdhoek, mei - juni 2015

De Wingerdhoek is een zijstraatje van de Langestraat, met een voetpad naar de Nieuwlandstraat. Het is aangelegd op het voormalige terrein van de wijnhandel Verbunt, vandaar de naam. De gebouwen hebben oranje dakpannen en muren van oranje bakstenen. Maar dankzij de herinrichting door de gemeente enkele jaren geleden overheerst deze kleur niet. Er zijn namelijk veel plantsoentjes en groenstrookjes aangelegd. Een grote, stalen pergola moet begroeid raken met Blauwe regen, maar het wordt zoveel als klimrek gebruikt door kinderen uit de omgeving, dat dit mogelijk niet gaat lukken.

De bewoners van het appartementencomplex op de foto hebben in feite voortuintjes gekregen. Maar men is minder tevreden over de beplanting. Tussen de boompjes en de beukenhaagjes is een monocultuur geplant van struikjes Japanse spirea. Door de concurrentie van de bomen, die het meeste water opzuigen, bloeien de struikjes maar heel kort en staan ze de rest van het jaar er niet zo florissant bij. Op verzoek van de bewoners heeft „Boompje erbij” het plantsoentje rechts van de entree heringericht als een tuintje.

Hergebruik

De al aanwezige struikjes zijn zo goed mogelijk uitgegraven, zodat ze op een andere plek verder konden leven. Vijftien stuks bleken levensvatbaar, maar helaas hebben vier struikjes de hittegolven van de zomer van 2015 niet overleefd. Drie struikjes zijn inmiddels op hun definitieve plek geplant.

Ontwerp en uitvoering

Bij de nieuwe inrichting zijn vooral dwergstruikjes gebruikt, die niet gesnoeid hoeven te worden om te voorkomen dat ze te groot worden. Bij het ontwerp is ervoor gezorgd dat van voorjaar tot najaar continu bloemen bloeien, zodat vlinders, bijen en andere insecten altijd voedsel hebben. Uiteraard zijn de bloemen niet zover doorgefokt, dat ze geen stuifmeel en nectar meer produceren.

Aan de rand van het tuintje zijn twee variëteiten Lavendel geplant. In de winter gaat het grijzige blad goed samen met de oranjebruine blaadjes van de beukenhaag, de oranje bakstenen en met de bruine klinkers van de bestrating. Rond de boomstam staat tijm,

hoogstwaarschijnlijk inheemse Kleine tijm (of een oude kweekvariant daarvan). Deze plantjes zijn niet kapot te krijgen en kunnen meerdere keren per jaar bloeien. Tussen tijm en lavendel liggen twee vlakken met bodembedekkers. Hier is ook een flinke hoeveelheid compost van hoge kwaliteit toegevoegd: biologische compost op basis van hout en gras. Oorspronkelijk is Breed longkruid „Redstart” geplant, die in maart tot mei bloeit met rode bloemen. Omdat deze planten het niet zo goed leken te doen, en omdat plantjes over waren van een ander project, is in april 2016 Maarts viooltje toegevoegd (inheems, kan bloeien van februari tot in november) en ook extra compost.

Situatie juni 2015. De bewoonster, die het tuintje gaat bijhouden, heeft tijdelijk extra planten tussen de jonge aanplant gezet.

Diverse oude struikjes staan, na te zijn gesnoeid, op een balkon te wachten op een definitieve groeiplek.

Uitkomst proef

Uit deze proef trekken we twee conclusies:

- Enthousiaste bewoners kunnen ervoor zorgen dat alles veel sneller gaat dan verwacht.
- Het vervangen van bestaande struiken door andere beplanting moet zoveel mogelijk voorkomen worden. Het is zo lastig om de struiken elders te herplanten, en in de tussentijd in leven te houden, dat het niet veel verschil maakt met het gebruikelijke „sloop en nieuwplant”.

Terras van De Bijsterstede, Energieplein, oktober 2015 - november 2016

Twee enthousiaste medewerksters van woonzorgcentrum De Bijsterstede aan het Energieplein wilden het kale terras aan de achterzijde van het gebouw graag meer de uitstraling geven van een tuin. Met veel vrijwilligers, slim gebruik van spaarpunten enzovoort is al een klein beetje vooruitgang geboekt. Maar de komst van „Boompje erbij” biedt eindelijk perspectieven op meer. Na overleg met de directie worden de oorspronkelijke, nogal wilde plannen aangepast. Om de bewoners, die vaak slecht ter been zijn, toch zoveel mogelijk bewegingsruimte te geven blijft het terras gehandhaafd. Wel worden er veel aanpassingen gedaan, zodat het terras veel sfeervoller wordt. „Boompje erbij” ontfermt zich over twee plantvakken in het terras, waar lage buxushaagjes staan. Deze struikjes hebben wonder boven wonder nog niet te lijden van de ziektes en plagen, die momenteel rondwaren.

Situatie maart 2015. Met terrasstoelen, tafeltjes en parasols is het normaal gesproken minder naargeestig.

Situatie begin oktober 2015. Er is al veel werk verricht om het terras aangenamer te maken. De perkjes, die voor „Boompje erbij” zijn, zijn rechtsonder en op de achtergrond te zien.

Ontwerp

Het westelijke perkje ligt dicht bij het gebouw en bij de toegang tot het terras. Daarom is gekozen voor vriendelijke beplanting en relatief lage struiken. Drie lastige hoeken zijn met

evenzoveel struikjes Japanse spirea (uit de Wingerdhoek) afgezet, zodat niemand kan struikelen. Daartussen komen vier bessenstruiken van de soort Aalbes. Twee daarvan zijn de traditionele rode bessen, twee zijn Witte aalbessen. Deze zijn minder zuur dan de rode, en de vogels laten ze vaker hangen, zodat er voor de mensen meer te snoepen is. Tussen de struiken mag tijm groeien, misschien genoeg om in de keuken te gebruiken? De randen van het perk zullen dicht gaan groeien met twee soorten inheemse viooltjes. Deze bodembedekkers moeten voorkomen dat wielen van rollators van de bestrating in de grond terechtkomen, waardoor mensen zouden kunnen vallen. De twee soorten zijn: Bleeksporig bosviooltje (kan goed tegen schaduw) en Maarts viooltje (bloeit van februari tot november, en zou dus beter Vorstvrij viooltje kunnen heten).

Het oostelijke perkje flankeert een looproute voor leveranciers. Door deze drukte en de wind wordt dit deel van het terras maar weinig gebruikt. Hoge struiken met uitbundige bloei kunnen hier een aantrekkelijke wand van het terras vormen. Gekozen is voor drie vlinderstruiken van verschillende variëteiten. Hierdoor zullen zo lang mogelijk bloemen aanwezig zijn, en dus ook vlinders, hommels, bijen enzovoort. Eén van de struiken is meestal groen in de winter, en kleurt dan mooi bij de beukenhagen op de achtergrond. Een vierde struik is de inheemse Vogelkers, die in het voorjaar schitterende bloesem heeft. In de schaduw onder de struiken gaat in ieder geval Bleeksporig bosviooltje en Bosaardbei groeien.

Bodem

Om de planten goed te laten groeien, en om te voorkomen dat ze wortels onder de terrastegels laten groeien, moet de grond onder de perkjes goed worden doorgespit en gemengd met goede compost (biologische compost op basis van hout en gras). Bij het westelijke perkje, met kleinere planten, wordt dit als eerste gedaan en met de hand. De buxus wordt door personeel en vrijwilligers van De Bijsterstede overgezet in verschillende potten en bakken, die op verschillende plaatsen op het terrein komen te staan. Het scheppen van enkele kubieke meters zand en acht zakken met twintig liter compost gaat de vrijwilliger van „Boompje erbij” niet in de koude kleren zitten. Voortaan toch maar beter plannen, zodat meer handen lichter werk maken. Ook blijkt er veel puin in de grond te zitten.

Op ongeveer een halve meter diepte blijkt een hard aangestampte laag van zand en leem te zitten. Dat gaat problemen geven bij het oostelijke perkje. De grotere struiken, die hier moeten komen, hebben wortels die veel dieper gaan groeien. Als ze blijven steken op een halve meter, dan gaan ze geheel horizontaal groeien. Daardoor gaan de terrastegels mogelijk schuin liggen, en is het terras onbegaanbaar voor veel bewoners.

Bovendien leeft bij leidinggevend het idee dat onder het terras mogelijk nog vervuilde grond zit, dat stamt uit de tijd dat hier een gasfabriek stond. Bij de gemeente wordt om informatie gevraagd hierover. Er blijkt gelukkig een goede sanering te zijn uitgevoerd. Jarenlang pompte vervolgens een installatie grondwater op en reinigde dit. De loods om deze installatie heen staat nog op de hoek Caloriestraat - Lange Nieuwstraat, maar is al jaren leeg. Na dit goede nieuws is een hovenier gezocht om de hard aangestampte grond luchtiger en vruchtbaarder te maken. Uiteindelijk is dit op 2 maart 2016 gedaan met een klein graafmachientje.

Voor die tijd moest nog een nieuw thuis gevonden worden voor meer dan twintig buxusstruikjes. De tijdelijke opvang van „Boompje erbij” zit nog vol met struikjes uit de Wingerdhoek. Zelfs als dit niet het geval zou zijn, zou er nooit genoeg plek zijn geweest. Er wordt zelfs met de struikjes geleurd bij Stichting Broodnodig (van Gerrit Poels). Uiteindelijk heeft De Bijsterstede het probleem opgelost: de struikjes zijn aangeboden aan bezoekers en familie van de bewoners. Ze waren in een vloek en een zucht „uitverkocht”. Stichting Broodnodig en later de „Quiet community” hebben een algemeen aanbod gekregen voor het leveren van vaste planten, struikjes, struiken en/of bomen.

Beplanting

Bij de vlinderstruiken bleek de keus heel erg groot. Er was ook veel verschil in de kleur van het blad. Een fris groene kleur had de voorkeur; grijsgroen zou de grauwe uitstraling van het terras versterken, en donkergroen was nou net verwijderd met de buxushaagjes of zou kunnen herinneren aan taxussen op begraafplaatsen. Uiteindelijk is gekozen voor de volgende variëteiten: Attraction, Clive Farrell en Dartmoor.

Verschillende planten zijn gekocht bij Tilburgse tuincentra. Ook zijn planten besteld bij gespecialiseerde, biologische kwekerijen. Deze zijn gewoon in dozen per post verstuurd. Als bonus zijn wat (biologische) bloembollen, die toch al in bezit waren, toegevoegd aan het

oostelijke perkje. In het vroege voorjaar bieden bijvoorbeeld narcissen hier extra kleur en nectar voor hommels.

Door leveringsproblemen bij een bestelling is pas begin april het planten voltooid. Bij het graven in de verse aarde van het oostelijke perkje kwam veel kattenpoep naar boven. In ieder geval één plaatselijke bewoner is blij met het werk...

Situatie juni 2016: Het westelijke perkje ziet er heel wat vrolijker uit dan het oude buxushaagje.

De bodembedekkers doen het nog niet zo goed, daarom heeft men wat extra plantjes toegevoegd. Een bankje zorgt ervoor dat bewoners niet dwars door het perkje lopen.

In het oostelijke perkje staan verschillende planten pas twee maanden in de grond. Het lijkt met de Vlinderstruiken goed te gaan; er waren zelfs al bloemknoppen zichtbaar. De Vogelkers, die was aangeleverd als kale tak met (blote) wortels, heeft nog geen teken van leven gegeven: even afwachten. De bosaardbei was veel te vroeg geplant: slechts één plant heeft de felle zon overleefd. Over een paar jaar nogmaals proberen?

Bij controle in juni bleken verschillende planten dood te zijn of heel slecht te groeien. Bovendien bleken de bewoners het jammer te vinden dat er maar weinig bloemen zijn. Daarom heeft „Boompje erbij” tientallen extra planten aan de rand van de perkjes geplant. De soorten zijn zo uitgekozen dat er altijd minstens twee soorten planten in bloei staan.

	Hoogte van de planten	maart	april	mei	juni	juli	augustus	september	oktober	november
Narcis „Dear Lotte”	25 - 40 cm		zachtgeel + oranje							
Ruige leeuwetand	15 - 40 cm				heldergeel					
inheemse viooltjes	5 - 15 cm, milde bodembedekker	blauw - paarsachtig blauw								
Gewone ereprijs (inheems)	10 - 40 cm, bodembedekker		helderblauw							
Alpenaster	10 - 20 cm			lilablauw, geel hartje						
Grote tijm (inheems)	5 - 30 cm				lilaroze					
Karthuizer anjer (inheems)	blad (pol, grasachtig) 10 - 30, bloem 45				roze - purperrood					
Hemelsleutel / Sedum „Herbstfreude”	30 - 60 cm							roze - rood - bruin		

Tevens is besloten om de inheemse struik Vogelkers, die het niet heeft gered, niet te vervangen. De drie Vlinderstruiken, en twee verplaatste struikjes Japanse spirea, vullen het oostelijke perkje al voldoende.

Met de aanplant van dit „nawerk” op 26 november 2016 is het project afgesloten.